

OBSAH

	Predslov	9
	doc. Ing. Štefan Neuschl, CSc.	
1	Úvod k modelovaniu na počítačoch	11
1.1	Základné pojmy	13
1.2	Základy teórie systémov	23
1.3	Niektoré druhy dynamických systémov	26
	Literatúra	28
	doc. Ing. Štefan Neuschl, CSc.	
2	Modelovanie spojitých systémov	29
2.1	Opis spojitých systémov	29
2.2	Opis spojitých dynamických systémov	29
2.2.1	Opis lineárnych dynamických systémov stavovými a fázovými veličinami	34
2.2.2	Riaditeľnosť a poznateľnosť modelu	42
2.2.2.1	Stupeň riaditeľnosti a poznateľnosti	43
2.2.3	Zobrazenie vektorových rovníc	43
2.2.4	Prevod medzi fázovými a stavovými veličinami	44
2.2.5	Riešenie systému lineárnych diferenciálnych rovníc 1. rádu	45
2.2.6	Číslkové a impulzné obvody	47
2.2.7	Opis nelineárnych dynamických systémov	52
2.3	Použitie numerických metód	55
2.3.1	Extrapoláčne metódy	57
2.3.2	Interpoláčne metódy	58
2.3.3	Metódy prediktorovo-korektorové	61
2.3.3.1	Vzorce, ktoré obsahujú vyššie derivácie	61
2.3.4	Metódy Rungeho—Kuttu	64
2.3.5	Vlastnosti metód integrácie	67
2.3.5.1	Presnosť riešenia	68
2.3.5.2	Stabilita metód numerickej integrácie	70
2.3.6	Začiatok riešenia	73
2.4	Použitie z-transformácie	74
2.4.1	Aproximácia vstupných veličín	76
2.4.2	Modelovanie lineárnych a otvorených systémov	80
2.4.3	Modelovanie spätnoväzbových systémov	81
2.4.4	Modelovanie pri nenulových začiatočných podmienkach	83
2.4.5	Modelovanie systémov s použitím nulovaných integrátorov	85
2.4.6	Znázornenie metód numerickej integrácie pomocou blokov so stupňovými prenosmi	89

2.5	Modelovanie a simulácia spojitých systémov	92
2.5.1	Tvorba simulačných programov — základný algoritmus	93
2.5.2	Simulačné jazyky pre spojité systémy	96
2.5.3	Simulačný jazyk CSMP	101
2.6	Príklady na modelovanie spojitých systémov	103
2.7	Prehľad funkcií jazyka CSMP 360 a CSMP III	106
2.8	Modelovanie kombinovaných systémov	124
2.8.1	Opis a charakteristika kombinovaných systémov	124
2.8.2	Simulačné jazyky pre kombinované systémy	126
2.8.3	Synchronizácia procesov pri simulovaní kombinovaných systémov	129
2.8.4	Simulačný jazyk GASP IV	131
2.8.4.1	Spôsob reprezentácie simulačného modelu v jazyku GASP IV — SMEP	132
2.8.4.2	Štruktúra a základné funkcie simulačného programu jazyka GASP IV — SMEP	132
2.8.4.3	Programová realizácia simulačného jazyka GASP IV — SMEP	133
2.8.4.4	Základné rysy simulačného jazyka GASP IV — SMEP	134
2.8.5	Využitie simulačného systému GASP IV na modelovanie teplotných procesov	137
2.8.5.1	Matematická formulácia problému	137
2.8.5.2	Voľba metódy riešenia	138
2.8.5.3	Používateľské programy	139
2.8.5.4	Zhodnotenie výsledkov	141
	Literatúra	142

prof. Ing. Jan Blatný, CSc., Ing. Jaroslav Zendulka, CSc.

3	Modelovanie logických systémov	145
3.1	Dekompozícia návrhu číslicového systému	145
3.2	Úloha simulácie v procese návrhu	150
3.3	Úrovne opisu logických systémov	151
3.4	Základné pojmy a techniky používané pri modelovaní a simulácii číslicových systémov	160
3.4.1	Otázky modelovania	162
3.4.1.1	Rozsah modelovaných obvodov	162
3.4.1.2	Spôsob opisu obvodu	163
3.4.1.3	Modely signálov	165
3.4.1.4	Modely oneskorení	166
3.4.1.5	Modelovanie porúch	167
3.4.2	Otázky implementácie	168
3.4.2.1	Jednoduchosť použitia	168
3.4.2.2	Strojová nezávislosť	168
3.4.2.3	Kódovanie simulačných hodnôt	169
3.4.2.4	Realizácia simulačného algoritmu	170
3.4.2.5	Mechanizmus toku času v modeli	171
3.4.2.6	Techniky zvýšenia rýchlosti simulácie	175
3.4.2.7	Simulácia porúch	178
3.5	Modelovanie a simulácia na úrovni logických členov	181
3.5.1	Simulátory riadené tabuľkami	183
3.5.2	Algoritmus simulácie	186
3.5.3	Simulačný systém LOGSIM — SIMLOG	189
3.5.4	Zvláštnosti modelovania logických obvodov MOS	198
3.6	Modelovanie a simulácia na úrovni medziregistrových prenosov	199

3.6.1	Všeobecná charakteristika jazykov RTL	200
3.6.2	Charakteristika niektorých jazykov medziregistrových prenosov	203
3.7	Systém SFDL/SCL na simuláciu číslicových obvodov	219
3.7.1	Charakteristika jazyka SFDL	223
3.7.2	Jazyk SCL na riadenie simulácie	233
3.8	Príklady	238
3.9	Simulačné systémy na logickú simuláciu používané v ČSSR	249
	Literatúra	253

Ing. Jiří Šafařík, CSc.

4	Modelovanie systémov hromadnej obsluhy	255
4.1	Systém hromadnej obsluhy	255
4.2	Základy teórie hromadnej obsluhy	257
4.2.1	Náhodné veličiny	257
4.2.1.1	Príklady diskretných rozdelení	261
4.2.1.2	Príklady spojitých rozdelení	262
4.2.2	Náhodné procesy	264
4.2.3	Markovovské procesy	270
4.2.4	Klasifikácia systémov hromadnej obsluhy	274
4.2.5	Systém M/M/1	275
4.2.6	Systém M/M/n	281
4.2.7	Systém M/M/n s obmedzenou dĺžkou radu	286
4.2.8	Uzavretý systém M/M/n	289
4.2.9	Nemarkovovské systémy hromadnej obsluhy	292
4.2.10	Obslužné siete	296
4.3	Pravdepodobnostné modely výpočtových systémov	303
4.3.1	Modely výpočtových systémov	303
4.3.2	Systémy s nepreemptívnym plánovaním	304
4.3.3	Systémy s preemptívnym plánovaním	311
4.3.4	Otvorené obslužné siete	315
4.3.5	Uzavreté obslužné siete	317
4.4	Simulácia diskretných systémov	323
4.4.1	Vytváranie náhodných veličín s rovnomerným rozdelením	323
4.4.2	Vytváranie náhodných veličín s daným rozdelením	329
4.4.3	Testovanie	337
4.4.4	Metóda Monte-Carlo	342
4.4.5	Opis správania sa diskretných systémov	348
4.4.6	Základné simulačné štruktúry	353
4.4.7	Spracovanie výsledkov simulácie	363
4.5	Jazyky na simuláciu diskretných systémov	369
4.5.1	Simulačné jazyky	369
4.5.2	Jazyky orientované na udalosti	372
4.5.3	Jazyky orientované na procesy	376
	Literatúra	402

doc. Ing. Štefan Neuschl, CSc.

5	Perspektívy modelovania na počítačoch	404
5.1	Gnozeologické poznámky	404

5.2	Metodologické poznámky	406
5.3	K čomu smeruje modelovanie a simulácia	407
	Literatúra	411
	Príloha	413
	Register	419